

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 11 lutego 2016 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt I Ns 92/15, prowadzonej z wniosku (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. z udziałem D. K. i A. P., Sąd Rejonowy w Brzezinach stwierdził, że spadek po K. K., zmarłej w dniu 13 lutego 2012 roku w B., tam też ostatnio stale przebywającej, na podstawie ustawy nabył jej syn D. K., syn M. J. i K. – w całości.

Powyższe postanowienie zostało wydane w wyniku ustalenia przez Sąd Rejonowy, że spadkodawczyni K. K. nie sporządziła testamentu, natomiast pozostawiła troje dzieci: córki M. K. i A. P. oraz syna D. K., spośród których M. K. złożyła w dniu 28 sierpnia 2012 roku przed Sądem Rejonowym w Brzezinach oświadczenie o odrzuceniu spadku, natomiast A. P. analogicznej treści oświadczenie złożyła przed Sądem Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w dniu 14 października 2014 roku i w tym samym dniu ten sam Sąd wydał postanowienie zatwierdzające uchylenie się przez A. P. od skutków niezłożenia we wcześniejszym terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku. A. P. odrzuciła spadek po K. K. także w imieniu swojego małoletniego syna S. P. – składając stosowne oświadczenie przed Sądem Rejonowym w Brzezinach w dniu 25 czerwca 2015 roku. S. P. jest jedynym synem A. P. (na stronie drugiej uzasadnienia zaskarżonego postanowienia zapewne na skutek omyłki pisarskiej podano, że syn uczestniczki nosi imię (...)), natomiast jedyne dziecko M. K. urodziło się po 2 latach od śmierci spadkodawczyni.

Sąd I instancji ustalił ponadto, że D. K. na rozprawie przed Sądem Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w dniu 15 października 2014 roku (sygn. akt IX Ns 274/14) złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku po K. K. i w tym samym dniu ten sam Sąd wydał postanowienie zatwierdzające uchylenie się przez D. K. od skutków niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku, jednakże następnie, na skutek apelacji wniesionej od tego postanowienia przez (...) Sp. z o.o., postanowieniem z dnia 29 kwietnia 2015 roku (sygn. akt III Ca 125/15) Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w ten sposób, że oddalił wniosek D. K. o zatwierdzenie uchylenia się przez niego od skutków niezłożenia w terminie wyżej opisanego oświadczenia o odrzuceniu spadku.

Z tych względów Sąd Rejonowy stwierdził w zaskarżonym postanowieniu na podstawie art. 931 § 1 k.c. w związku z art. 1015 k.c., że jedynym spadkobiercą ustawowym K. K. jest jej syn D. K., który nie złożył prawnie skutecznego oświadczenia o odrzuceniu spadku.

(postanowienie k. 66, uzasadnienie postanowienia k. 67)

Apelację od wyżej opisanego postanowienia Sądu Rejonowego złożył uczestnik postępowania D. K., który zarzucił sądowi pierwszej instancji dokonanie błędnego ustalenia, zgodnie z którym skarżący nie odrzucił skutecznie spadku po K. K., gdyż oświadczenie o odrzuceniu spadku złożył po upływie ponad roku od daty wykrycia swojego błędu uzasadniającego uchylenie się od skutków niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w terminie ustawowym. W konsekwencji, skarżący zarzucił sądowi pierwszej instancji także naruszenie przepisów prawa materialnego (art. 1015 k.c. i art. 1019 § 2 k.c. w zw. z art. 88 § 2 k.c. i art. 1020 k.c.) poprzez błędne stwierdzenie, że D. K. na podstawie ustawy nabył spadek po K. K.. Skarżący wobec tego wystąpił o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

(apelacja uczestnika postępowania k. 77-78)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja złożona przez uczestnika postępowania D. K. okazała się zasadna, co skutkowało koniecznością uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

W pierwszej kolejności należy uzupełnić dokonane przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne poprzez uwzględnienie nowych, istotnych okoliczności, które zaszły już po wydaniu zaskarżonego postanowienia.

Postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2018 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt II CSK 485/17, na skutek skargi kasacyjnej D. K. Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 29 kwietnia 2015 roku (sygn. III Ca 125/15) i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Z kolei postanowieniem z dnia 30 lipca 2018 roku (sygn. akt III Ca 863/18) Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił apelację (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. od wyżej opisanego postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi z dnia 15 października 2014 roku (sygn. akt IX Ns 274/14), tj. od orzeczenia zatwierdzającego uchylenie się przez D. K. od skutków niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po K. K.. Odpisy postanowienia Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 30 lipca 2018 roku wraz z uzasadnieniem doręczono pełnomocnikowi D. K. w dniu 5 września 2018 roku, natomiast pełnomocnikowi (...) Sp. z o.o. w dniu 7 września 2018 roku – nie wpłynęła skarga kasacyjna żadnego z uczestników od tego z kolei postanowienia.

(załączone akta sprawy IX NS 274/14 Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi – odpis postanowienia SN k. 154, postanowienie SO w Łodzi k. 178, potwierdzenia doręczenia k. 193 i 198)

Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje jako własne pozostałe ustalenia faktyczne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Sądu Rejonowego, z tym jednak zastrzeżeniem, że ustalenie dokładnej daty urodzenia się dziecka M. K. powinno zostać dokonane na podstawie jego aktu urodzenia, podobnie jak ustalenie, czy małżonek K. K. zmarł przed nią, powinno być oparte na treści aktu zgonu tej osoby - co wynika z dyspozycji art. 3 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 2224).

Z uwagi na treść prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 30 lipca 2018 roku kończącego postępowanie w sprawie z wniosku D. K. o zatwierdzenie uchylenia się przez niego od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po K. K. za przesądzone w sposób prawnie wiążący należy uznać to, że D. K. w sposób skuteczny odrzucił spadek przypadający mu z mocy ustawy po K. K., co z kolei z mocy art. 1020 k.c. oznacza, że D. K. zostaje wyłączony od dziedziczenia po wyżej wskazanej spadkodawczyni, tak jakby nie dożył otwarcia spadku. W tej sytuacji za nieprawidłowe należy uznać zawarte w zaskarżonym postanowieniu stwierdzenie, iż D. K. jest spadkobiercą K. K.. Prawidłowy krąg osób, które nabyły spadek po K. K. z mocy ustawy powinien zostać ustalony z uwzględnieniem treści przepisów Kodeksu cywilnego dotyczących dziedziczenia ustawowego, przy jednoczesnym wzięciu pod uwagę treści złożonych przez szereg potencjalnych spadkobierców ustawowych oświadczeń o odrzuceniu spadku. Wprawdzie zaskarżone postanowienie w dacie jego wydania opierało się na wówczas istniejącym w obrocie prawnym prawomocnym orzeczeniu sądowym dotyczącym oddalenia wniosku D. K. o zatwierdzenie uchylenia się przez niego od skutków niezłożenia w terminie ustawowym oświadczenia o odrzuceniu spadku po K. K., jednakże następnie orzeczenie to zostało uchylone – ze skutkiem wyżej opisanym. W rezultacie – z przyczyn niebędących skutkiem nieprawidłowości w postępowaniu Sądu Rejonowego w niniejszej sprawie – doszło do nierozpoznania istoty sprawy, tj. do nieustalenia prawidłowego kręgu spadkobierców ustawowych K. K..

Wobec powyższego, apelacja uczestnika postępowania podlegała uwzględnieniu poprzez uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu na podstawie art. 386 § 4 k.p.c.

W ponownie przeprowadzonym postępowaniu Sąd Rejonowy powinien ustalić krąg osób uprawnionych od nabycia z mocy ustawy spadku po K. K. z uwzględnieniem przepisów art. 991 i następnych k.c. oraz faktu skutecznego odrzucenia spadku przez wszystkie dzieci spadkodawczyni oraz jej wnuka S. P. (syna A. P.). W szczególności, Sąd Rejonowy powinien ustalić, czy D. K. ma dzieci (na co wskazuje treść jego oświadczeń złożonych w sprawie Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa – IX Wydziału Zamiejscowego w B. o sygn. akt IX Ns 274/14) oraz czy złożyły one oświadczenia o odrzuceniu spadku po spadkodawczyni, jak również czy zrobiły to z zachowaniem ustawowego terminu. Jak już wyżej wskazano, konieczne będzie także załączenie do akt sprawy odpisu aktu zgonu męża spadkodawczyni (celem potwierdzenia, że zmarł on przed otwarciem spadku) oraz odpisu aktu urodzenia dziecka M. K. (celem ustalenia, czy w świetle treści art. 927 § 2 k.c. należy ono do kręgu spadkobierców ustawowych po K. K.). W razie ustalenia, że mąż spadkodawczyni zmarł przed nią a wszyscy zstępni spadkodawczyni mogący po niej dziedziczyć spadek odrzucili,

konieczne będzie podjęcie dalszych czynności w celu ustalenia tego, czy w dacie otwarcia spadku żyli dalsi krewni spadkodawczyni mogący po niej dziedziczyć z mocy ustawy.